

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ชุมชนต้นแบบการจัดการขยะด้วยแนวคิดขยะเหลือศูนย์ (Zero waste) ของชุมชนพูนบำเพ็ญ แขวงภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้คือ

- 1) เพื่อวิเคราะห์แนวทางที่เหมาะสมในการจัดการขยะด้วยแนวคิดขยะเหลือศูนย์ (Zero Waste)
- 2) เพื่อสร้างรูปแบบชุมชนต้นแบบในการจัดการขยะด้วยแนวคิดขยะเหลือศูนย์ (Zero waste) ด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชนพูนบำเพ็ญ
- 3) เพื่อสร้างสื่อดิจิทัลสำหรับชุมชนต้นแบบในการจัดการขยะด้วยแนวคิดขยะเหลือศูนย์ (Zero Waste)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาข้อมูล คือ ประธานชุมชน คณะกรรมการชุมชน และประชาชนในเขตพื้นที่ชุมชนพูนบำเพ็ญ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ จำนวน 189 คน โดยมีการสุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม/สัมภาษณ์ คือ ประธานชุมชน คณะกรรมการชุมชน ประชาชนในเขตพื้นที่ชุมชนพูนบำเพ็ญ จำนวน 48 คน โดยใช้เกณฑ์โดยกำหนดเป็นร้อยละของประชากรในการพิจารณา (ถ้าขนาดประชากรเป็นหลัก ร้อยละ ควรใช้กลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย ร้อยละ 25) โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) และตัวอย่างกลุ่มตัวอย่างที่ประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประชุมระดมความคิดคือ ประธานชุมชน คณะกรรมการชุมชน ตัวแทนประชาชนในเขตพื้นที่ชุมชนพูนบำเพ็ญ ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการชุมชนต้นแบบการจัดการขยะด้วยแนวคิดขยะเหลือศูนย์ จำนวน 12 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสอบถาม เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลของเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม ซึ่งประยุกต์และสร้างแบบสอบถาม โดยอาศัยแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยมาใช้เป็นพื้นฐานในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัยในครั้งนี้ แล้วนำเสนอขอข้อเสนอแนะจากที่ปรึกษา จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบและปรับแก้ตามคำแนะนำเพื่อความสมบูรณ์ของเนื้อหา รวมทั้งการใช้ภาษาที่เหมาะสมและทำการทดสอบความน่าเชื่อถือของแบบสัมภาษณ์ในครั้งนี้โดยดำเนินการทดสอบใช้ (try out) จำนวน 30 ชุด กับกลุ่มตัวอย่างที่มีความใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่

จะศึกษา แล้วทำการแก้ไขจนข้อคำถามมีความชัดเจน ถูกต้อง และง่ายแก่ความเข้าใจแล้วจึงนำไปทำการสอบถาม โดยแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในครัวเรือนที่ต้องกำจัด ต่อ 1 วัน

ส่วนที่ 3 การจัดการมูลฝอยชุมชนโดยการคัดแยกขยะครัวเรือน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ได้ทำการรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เพียงพอสำหรับการวิจัย ซึ่งต้องใช้การศึกษาค้นคว้าจากเอกสารต่างๆ การสอบถาม การสำรวจ รวมทั้งการประชุมกลุ่มย่อย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) ศึกษาข้อมูลทุติยภูมิได้จากการค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย เอกสารทางวิชาการ รายงานการวิจัย บทความ วารสาร วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง และแหล่งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต เพื่อเป็นการรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น

2) ศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ โดยแบ่งการดำเนินการเก็บข้อมูลเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่

2.1) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจข้อมูลในพื้นที่ และการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ดังนี้

2.1.1) สำรวจพื้นที่ในการวิจัย โดยการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างเพื่อเก็บข้อมูลสถานการณ์เกี่ยวกับประเภทและปริมาณการเกิดขยะมูลฝอยของชุมชนขุนบำเพ็ญ เพื่อให้ข้อมูลพื้นฐานของขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชน ได้แก่ ประเภทของขยะมูลฝอย การจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอย และปัญหาที่พบเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนเบื้องต้น

2.1.2) การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานของชุมชนขุนบำเพ็ญ และข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณการเกิดขยะมูลฝอยในชุมชน สถานการณ์ขยะของชุมชน และการจัดการขยะมูลฝอยโดยการคัดแยกขยะมูลฝอย

2.2) การวิเคราะห์ข้อมูลจากรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจข้อมูลในพื้นที่ และการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ร่วมกับการประชุมประเมินชุมชนอย่างมีส่วนร่วม Participatory Rural Appraisal: PRA) เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการจัดการขยะด้วยแนวคิดขยะเหลือศูนย์ (Zero waste) ทำการวิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย ปัญหาและอุปสรรค และร่วมสรุปแนวทางที่เป็นไปได้ในการดำเนินการจัดการขยะที่เหมาะสมกับชุมชน

2.3) การประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยเชิญกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้นำชุมชน กรรมการชุมชน และผู้สนใจ เข้าร่วมประชุม เพื่อวิเคราะห์แนวทางที่เหมาะสมในการจัดการขยะด้วยแนวคิดขยะเหลือศูนย์ (Zero waste) โดยการนำผลการศึกษาดูงานกรณีของชุมชน และแนวทางที่เหมาะสมในการจัดการขยะด้วยแนวคิดขยะเหลือศูนย์ (Zero waste) นำเสนอต่อชุมชน โดยการประชุมแบบมีส่วนร่วม โดยให้ชุมชนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ และร่วม

แก้ปัญหาขยะที่เกิดขึ้น เพื่อใช้ในการตัดสินใจเลือกแนวทางที่เหมาะสมในการจัดการขยะด้วยแนวคิดขยะเหลือศูนย์ (Zero waste) และจัดการประชุมเพื่อสรุปประเด็นแนวทางที่เหมาะสมในการจัดการขยะด้วยแนวคิดขยะเหลือศูนย์ (Zero waste) ของชุมชน โดยชุมชนมีส่วนร่วม เพื่อดำเนินการพัฒนาชุมชนต้นแบบในการจัดการขยะด้วยแนวคิดขยะเหลือศูนย์

4. การวิเคราะห์และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผลการศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1) ข้อมูลพื้นฐาน เป็นการนำข้อมูลจากการสำรวจพื้นที่ ในเรื่องประเภทของขยะมูลฝอย การจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอย และปัญหาที่พบเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนเบื้องต้น นำมาวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูลพื้นฐาน

2) ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยดำเนินการหลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว จากนั้นนำเอาข้อมูลมาประมวลผลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ในข้อมูลทั่วไป ข้อมูลปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในครัวเรือน และการจัดการมูลฝอยชุมชน

2) ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการนำข้อมูลจากการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แบบมีส่วนร่วม การประชุมวางแผน และข้อมูลการจัดทำสื่อการเรียนรู้ จากนั้นทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล แล้วนำมาตีความหมายจากข้อมูลที่ได้ เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูล และสรุปข้อมูลในการวิจัย